

דף סיכום בחינה

מזהה בחינה: 001000272592 מזהה סטודנט: 183401

שם קורס: דיני נזיקין

מספר מבחן: 0001

מיקום התשובה שסומנה בטופס המקור	מיקום השאלה בטופס המקור	התשובה הנכונה	התשובה שסומנה	שאלת בונוס	ציון	ניקוד מירבי	מספר שאלה בטופס בחינה זה
-	1.1	-	-	0	22.00	22.00	1.1
-	1.2	-	-	0	7.00	7.00	1.2
-	2.1	-	-	0	20.00	20.00	2.1
-	2.2	-	-	0	6.00	9.00	2.2
-	2.3	-	-	0	10.00	10.00	2.3
-	3	-	-	0	10.00	10.00	3
-	4	-	-	0	8.00	10.00	4
-	5	-	-	0		10.00	5
2	6	2	2	0	4.00	4.00	6
1	7	1	1	0	4.00	4.00	7
2	8	2	2	0	4.00	4.00	8
-	9	-	-	1		1.00	9

כמות תשובות נכונות (עבור שאלות סגורות) : 3

0

ציון בחינה סופי : 100.00

מקרא צבעים

תשובה שגויה
שאלה שלא נענתה
שאלה מבוטלת

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

אוניברסיטת בר-אילן – הפקולטה למשפטים, שנה א', שנה"ל תשפ"ג, מסלול 02

המרצה: פרופ' בנימין שמואלי. המתרגלים: אביעד חלפון; דניאל דנינו; מעיין אלנקרי גרוס; רז הלפרין.

בוחן מס' 1 בדיני נזיקין: מבוא כללי ויסודות האחריות הנזיקית

הנחיות:

- משך הבוחן – 90 דקות.
- כל חומר עזר אסור בשימוש, למעט מה שמצורף לבוחן.
- יש לענות על השאלות על גבי טופס זה, לנמק (גם כשלא כתוב במפורש לעשות כן), להניח הנחות חלופיות ולהשתמש באסמכתאות במקום שהדבר נדרש.
- מובן שאין חובה לנצל את כל המילים לכל שאלה.
- יודגש כי יש לענות על כל חלק בנפרד.
- הסילבוס לבוחן מצורף בסופו. מובן שלא כל המופיע שם רלוונטי לתשובות.

בה
צל
חה!

עבירת רשלנות

ראשי נזק לא ממוניים

קיצור תוחלת חיים, יעקב יבקש פיצוי בגין קיצור תוחלת החיים, השאיפות שלו, ומטרותיו לא יתגשמו, דבר זה גורם לסבל מצידו, אי יכולת לכתוב את סיפור חייו. ראש נזק שנוי במחלוקת ודובר בפסק דין אטינגר (ילד שנפל בבור ונפטר). **ריבלין** מתייחס בכל זאת לראש הנזק. והאם צריך להיות ראש נזק עצמאי? בפסק הדין ריבלין לא מכריע אך טוען שלדעתו כן, ואף הפיצוי צריך להיות גדול ממשי, ריבלין אף מצייין שבפסיקה יש מגמת עלייה בפיצויים בגין נזק זה וזאת תהיה גם טענת יעקב. גם קושי אמידת הנזק לא משפיע לדעת ריבלין.

אובדן הנאות החיים - יעקב יבקש פיצוי בגין זה, הנאה עיקרית שהייתה לו בחיים הייתה הלימודי תורה, והייתה לו תשוקה רבה לזה, לאחר התאונה אין הוא יכול ללמוד תורה בצורה שלמד בעבר. דבר נוסף הוא הדיכאון, עצם הדיכאון מונע ממנו להנות מהנאות החיים הכלליות. הנושא נידון בפסק דין **אגבבה**, בפסק הדין ילד טבע בבריכה, ואיבד את הכרתו ל-10 ימים. ראש נזק זה לא הוכר כראש נזק עצמאי עדיין, אך מייחסים לו חשיבות, הדבר מלווה בשאלה האם אנו מכירים בממד האובייקטיבי, הממד **האובייקטיבי** - נוצר נזק אז מפצים. הממד **הסובייקטיבי** - אם האדם לא במודעות, לכאורה אין בכלל נזק ואין לפצות במקרה דנן, יש מודעות ליעקב. בכל אופן גם אם הקבלן יצליח לטעון לכך שליעקב אין מודעות, גם טענה שאלו פיצויים עונשים לא יחזיקו ריבלין הבהיר במפורש בפסק הדין, כי לדעתו העובדה שנוצר נזק והוא מפוצה היא מספיקה, אין משמעות אם לאדם יש יכולת להנות מהפיצויים. הקבלן יטען להפחתת הפיצויים בגין **הדיכאון** שכן סיכוי שיוטב עם הטיפולים.

ראשי נזק ממוניים -

הוצאות רפואיות - ידרוש פיצוי בגין כל ההוצאות הרפואיות הפיזיות והן גם ההוצאות הרפואיות של הפסיכולוג והפסיכיאטר. טענות של הקבלן כי אין לפצות אותו בגין הוצאות כמו פסיכולוג שכן אין הן חובה, לא יתפסו. בפסק דין **סורוקה**, הובהר כי יש להשיב את המצב לקדמותו בצורה המיטבית ולתת את הטיפול האופטימלי. מספיקה המלצה על פסיכולוג בכדי שיהיה פיצוי בנושא.

אובדן השתכרות - הקבלן יטען שהוא לא לומד לימודי ליבה ולכן צריך אף לפסוק לו פיצוי נמוך יותר. יעקב יטען לכל הפחות לפי השכר הממוצע במשק, מאחר שהוא ילד קטן ואין מספיק אינדקציות אחרות (**אבו חנא**)

יטען יעקב כי מגיע לו פיצויים בגין ראש נזק זה. יעקב יבקש פיצוי השתכרות על פי ההשתכרות שהייתה יכולה להיות אם היה ממשיך במסלולו כתלמיד מצטיין והופך לגדול בבית הדין הרבני.

הקבלן יציג את פסק דין חיו ונטורה, שם נאמר שכאשר אין אנו יודעים בוודאות מה הילד יעסוק, ננסה לבדוק את ההסתברות (שם נפסק 30% בגין הסיכוי שיחליף עבודה), במקרה דנן יכול להיות שיעקב יעבוד בעבודה עם שכר נמוך יותר ולכן צריך לפסוק לו ע"פ הסתברות הפרש

שנים אבודות - יצטרך לקבל פיצויים בגין השנים שבהן לא יאבוד במידה ותקוצר תוחלת חייו, כפי שנקבע בפסק דין אטינגר. אותם פיצויים יעברו לתלויים בו או לעיזבון שלו. הקבלן יטען שצריך להתחשב בפסק דין פינץ ולהביא 1/3 לאור מה שהיה מבבז, אפשר להגיד שאפילו פחות כי הוא בא ממשפחה דתייה ובדרך כלל יש הרבה ילדים (שיטת הידות).

הקבלן יטען להגנה, כיוון שהיה **אשם תורם** מצידו של יעקב על זה שהוא רץ לישיבה בחוסר זהירות ועל כן יש להפחית את הפיצויים.

22

(1.1)

תשובתי תשתנה ביחס לאובדן ההשתכרות שלו. בפס"ד **אבו חנא** ריבלין אמר שכאשר הילד מגיע לבגרות יותר קל להכריע מה היה עוסק בו. ניתן עכשיו להגיד כי יש אינדיקציות ברורות לגבי ההשתכרות שלו. **בפס"ד ג'ון כהן**, ילד אמריקאי שנפצע, נפסק לו מעל השכר הממוצע, בשל אינדיקציות ברורות לגבי יכולת ההשתכרות שלו. במקרה זה אנו מבינים שהסיכוי שלו להיות גדול ולהרוויח כסף רב בתחום, גדל.

במקרה דנן ישנן אינדיקציות רבות, מגיל קטן יעקב לומד בחריצות רבה ובהצטיינות במבחנים ואף בדרך הישירה למסלול להיות גדול בבית הדין הרבני, תהיה השפעה רבה על אובדן ההשתכרות וההסתברות תעלה **(ונטורה)** יעקב אף יטען לפיצויים מלאים בגין הפרש של העבודה שתהיה לו לבין העבודה שיכלה להיות לו בבית הדין. עלייה זו תצטרך להתבטא גם בהשתכרות השנים האבודות.

בפסק הדין קרישוב עבד בקיבוץ ונחשף בצורה מהותית לאסבסט. קרישוב חלה במחלת הסרטן והחליט לתבוע את הקיבוץ על רשלנות. בתוך הקיבוץ היו 5 חולים נוספים מתוך 14 עובדים סך הכל.

הדילמה העיקרית בפסק הדין הייתה האם יש קשר סיבתי בין החשיפה לאסבסט לבין המחלה? דעות שונות היו בפסק דין.

שופטי הרוב - אמנם אין קשר סיבתי מובהק, על פי הוכחות מדעיות. ניתן להבין מהצטברות הנסיבות כי יש כנראה שיש קשר סיבתי. העובדה כי ידוע באופן כללי כי אסבסט עלול לגרום למחלת סרטן, ההבנה שישנה התרשלנות מצידו של הקיבוץ וההבנה כי ישנם מספר רב של חולים באותו מקום, מניעה אותם להכריע כי מגיע לקרישוב פיצוי.

פיצוי - התמקדות בנזק עצמו, המטרה בין היתר הייתה לא אחרת מאשר לתת לקרישוב את הכסף שהוא זכאי לו בכדי להתמודד עם הנזק.

צדק מתקן - מטרה שביסודה 3 דברים (בדרך כלל בעזרת המטרה לעיל - פיצוי): **פיצוי בגובה הנזק, הפיצוי הוא על ידי המזיק, הפיצוי הוא לניזוק.** האדם ניזוק, וצריך לפצות אותו, המפצה הוא מי שהזיק. במקרה זה קרישוב קיבל מחלה ויש לו הוצאות רבות ואף נזקים לא ממוניים, בדגילה באמירה של השבת המצב לקדמותו יש לנו להטיל את עול הפיצוי על המזיק. לדעת השופטים, אכן יש אחריות לנזק מצד הקיבוץ, לכן הם רוצים שהם ישלמו את הנזק. אפשר לטעון גם שאין פה צדק מתקן שכן אין קשר סיבתי ואין באמת מזיק, זה ידובר למטה בדעת נאור.

הרתעה - מטרה חברתית יותר, אשר תכליתה למנוע אירועי עתיד דומים, לצמצם את הנזקים שנגרמים ובכך גם את הרווחה המרצפית. במקרה זה אין הרתעה ספציפית, כיוון שהנזק והרשלנות התרחשו כבר, אך כלפי חוץ, חברות גדולות ידעו לנקוט באמצעים זהירים, שכן יהיה להם קשה יותר להתחמק עם הגנת ניתוק הקשר הסיבתי כאשר יש נסיבות כאלה.

צדק חלוקתי - מטרה חברתית גם שמטרתה להחיל ערכים בחברה, הגדלת העוגה בחברה, החזק דואג לחלש, הנחלת ערכים של שוויון וצדק חברתי. זו גם מטרה אשר השיגו, אדם "מסכן" אשר חולה בסרטן, צריך עזרה, צריך לנקוט באמצעים אשר לאפשר לו עזרה, זאת על ידי גוף חזק שיכול ליטול על עצמו את העול הכלכלי. קידום מטרות חברתיות והגדלת העוגה המצרפית. עזרה לאדם החלש בעזרת הגוף החזק.

20

(2.1)

נאור במיעוט - טענה כי אין הוכחה לקשר סיבתי בין הדברים ועל כן הנוסחה הניזיקית לא מתקיימת, אין לפסוק פיצוי.

מטרות הניזיקין שלא מתקיימות:

1. **צדק מתקן** - אפשר לטעון שצדק זה לכאורה מתקיים, מאחר והצדק הזה שואף שהמזיק ישלם על נזק שהוא עשה, מאחר ופה לדעת נאור הנזק לא הוכח כנעשה על ידי אותו גוף שנטען להיות המזיק, אין להחיל את הפיצויים האלה.

2. **הרתעה** - גם כן לא מתקיים, השפעת הרתעת החסר שתיווצר פה, היא שחברות גדולות ימשיכו לעשות נזק בצורה "מאחורי הקלעים" ובעזרת יצירת ספק לקשר הסיבתי יתחמקו מהפיצוי. ישנה הרתעת חסר.

3. **פיצוי** - לא מתקיים כיוון שקרישוב לא מקבל את הפיצוי שמגיע לו

4. **צדק חלוקתי** - לא מתקיים, האדם החלש לא מקבל "הטבות" מהגוף החזק, על בסיס נזק שנגרם לו. נאור אומרת שמאחר ואין הוכחה לנוסחת הניזיקית במפורש לא מגיע לו פיצוי.

ביניש בדיון נוסף - הגיבה על טענות המדינה, שדבר זה עלול לנתק את הצורך בנוסחת האחריות ובקשר הסיבתי, אך היא מסבירה שאין זה עושה כך, אלא נפסק ככה רק בגלל הנסיבות המחמירות שהיו שם.

תומכת בטענת ההרתעה, הפיצוי והצדק החלוקתי שנאמר לעיל בשופטי הרוב.

אפשר ללכת על פי פסק דין הרשקוביץ - אדם שהיה לו 39% לחיות וירד לו ל25%. החישוב יהיה 14% אך לא מ100% שירד לו, אלא 14% מתוך ה39%. כלומר במקרה של קרישוב נצטרך להבין מה היה הסיכון שהיה לו לפני האסבסט ואחרי האסבסט, כלומר אם הסיכוי שלו לחיות לכאורה ולא לקבל את מחלת הסרטן היה 90% ועכשיו הסיכוי שלו לחיות זה 60% אז זה 30% מתוך ה90 כלומר שלישי. תעלה השאלה האם ה90% בשווי הכספי הוא כמו ה100% (האם ערך החיים יורד? כנראה שכן).

אפשר ללכת על פי פסק דין פאתח - הגברת הסיכון, כלומר אם היה לו 90% לחיות, היה לו 10% למות, הורידו אותו ל60% כלומר עכשיו יש לו 40% לחיות, הכפילו לו פי ארבע את הסיכוי למות. ולכן מגיעים לו פיצויים בהתאם

אפשר ללכת על פי פסק דין מלול (ערעור) - בפסק דין ניסו להבין האם יש קשר סיבתי בין האיחור בלידה הקיסרית לבין המו"מ שנוצר. בפסק הדין נאמר כי אפשר ללכת לפי הסתברות, כלומר ניסו להבין מה הסיכוי שזה מה שגרם? אם נצליח למצוא את הסיכוי שקרישוב קיבל את המחלה בגלל האסבסט נידע להגיד כמה לפצות אותו, כלומר אם בגלל האסבסט יש סיכוי של 30% שיש קשר סיבתי, יקבל 30% מהפיצוי שמגיע לו.

6
(2.2)

השאלה הינה איך מחשבים את הנזק בר הייחוס.

1. מקרה זדוני ומכוון - לפי גישה זו רק מקרה שהוא זדוני יזכה בפיצויים עונשיים. הגישה תומכת במטרות הנזיקין של השבת המצב לקדמותו, ובגדול אין להטיל על אנשים יותר פיצוי מאשר הנזק שבוצע. אך במקרה שבו מצליחים להוכיח את היסוד הנפשי של כוונת תחילה, יש להטיל פיצויים גבוהים יותר. המטרה היא ליצור התענה רבה, ולהשיב גמול בגין המעשה הזדוני. לפי גישה זו אין להטיל פיצוי עונשי בפסק דין קרישוב או דומים לו. הרשלנות אמנם מחמירה, אך אין פה מקרה שבמכוון הם התכוונו להזיק לאנשים ואף לגרום להם למחלת הסרטן.

2. פיצוי חברתי (קתרין) - הגישה אומרת, שיש נזק רב לחברה, הנזק הוא לא רק האדם שתבע את אותו המפעל, אלא יש נזק רב, במקרה זה גם לעובדים הרבים שחשופים לחומר שלא תבעו, לא רק להם, אלא גם למשפחותיהם, לחבריהם וכו'. הנזק הוא לחברה כולה. הגישה **מתחזקת** גם על ידי גישת **המולטיפלייר** (טענה שלא כל האנשים תובעים על אף שיש להם נזק, ולכן אין הפיצוי עולה על הנזק, אמנם שנסתרה על ידי בית המשפט העליון בארה"ב).

במקרה זה יש להחיל את הגישה הזאת ולהטיל פיצויים עונשיים, אין לנו ספק שכמות האנשים שנפגעים מעובדים רבים שחשופים לחומר מסרטן היא גבוהה. כך בעצם אין הפיצוי עולה על הנזק, אמנם שזה פיצוי עונשי אך הפיצוי תואם את הנזק שהתבצע, אף אם לא לניזוק עצמו אלא לחברה כולה.

10

(2.3)

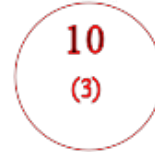
אלו עילות לתביעה, בגין הולדת ילד בעל מומ.

חיים בעוולה - עילת הילד לתביעה, העובדה שהוא חי, טוב מותו מאשר החיים שלו. מקבל פיצוי על החיים במום. ברק מדגיש בפסק דין זייצוב נ' כץ (יועץ גנטי כשל בתפקידו), כי הפיצוי הוא לא על החיים עצמם אלא על המום שבהם. שם ניתן פיצוי. יש לציין שבפסק דין המר נ' עמית (ילדה נולדה ללא כף יד למרות שנאמר כי אין בעיה) העילה בוטלה כיוון שערך קדושת החיים עליון, השיקול היה בעיקר ערכי מדיני של בית המשפט לא לאפשר פיצוי בגין עילה זו, העילה הזו לא מקובלת גם ברוב בתי המשפט מחוץ לארץ ומאחרי פסק דין המר נ' עמית גם לא בישראל.

הפיצוי הוא היה על הסבל שבלחיות עם מומ.

הולדה בעוולה - עילה של ההורים, אם לא הייתה התרשלות של גורמים רפואים, הילד לא היה נולד כלל. העילה זו נשארה. הן בפסק דין זייצוב והן בפסק דין המר. העילה נובעת מהעובדה שההורים לא היו נותנים לילד להיוולד אם היו יודעים על המומ, לדעתם טוב גם להם וגם לילד לא להיוולד במקרה שכזה, ועל כן דורשים פיצויים.

העילה נשארה במידת ישראל לאחר פסק דין המר נ' עמית והפיצוי הוא ההפרש בין העלויות של גידול ילד ללא מומ לבין גידול הילד הנוכחי.

כיס עמוק זהו שיקול משלים, כלומר מעבר לשיקולים של נסיבות התביעה, עומדים שיקולים נוספים בפני השופטים לקבלת או דחיית התביעה, ואף ההשפעה על כמות הפיצויים.

כיס עמוק הוא אחד מהם, הנטייה להטיל את העול הכלכלי של הנזק על גוף או אדם שאנו יודעים שמסוגל לעמוד בכך (לא נבדוק לו בבנק, אך כנראה שלחברת ביטוח או אדם מסביון יש אמצעים כלכליים). ניתן להגיד שב **קרישוב**, אחד השיקולים היה שהקיבוץ והמדינה יכולים לעמוד בעול הכלכלי ולכן הייתה נטייה לקבל את התביעה. אף **שבקורנהייזר** לא נאמר במפורש, ניתן להבין מאחורי הקלעים כי יכול להיות שהעובדה שהזוג היו מסביון עזרה לקבלת הנזק במלואו.

חסר: לציין כי יש המשייכים את הכיס העמוק למטרת הצדק החלוקתי. 2-

אחריות מוחלטת זה משטר אחריות אשר מטיל אחריות ללא אשם. כלומר אין קשר לאשמה של האדם או הגוף שנמצא מאחורי האחריות המוחלטת. כאשר הנזק בוצע, יהיה פיצוי בגין הנזק. (פלת"ד).